

آموزش به کودکان تیزهوش و سرآمد در مدارس عادی (راهنمای عملی برای دوره‌ی ابتدایی)

نویسنده

کرایس اسمیت

ترجمه‌ی

دکتر سالار ارامی

عضو هیأت علمی دانشگاه اصفهان

زهرا دادمحمدی

کارشناس ارشد روان‌شناسی کودکان استثنایی

۱۳۹۴

سرشناسه	: اسمیت، کریس، ۱۹۶۰ م. Smith, Chris
عنوان و نام پدیدآور	: آموزش به کودکان تیزهوش و سرآمد در مدارس عادی / نویسنده کریس اسمیت؛ ترجمه سالار فرامرزی، زهرا دادمحمدی.
مشخصات نشر	: اصفهان: یار مانا، ۱۳۹۳.
مشخصات ظاهری	: ۱۶۸ ص.: مصور، جدول، نمودار.
شابک	: 978-600-95086-5-5
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
یادداشت	: عنوان اصلی: Teaching gifted and talented pupils in the primary school : a practical guide, c۲۰۰۵.
موضوع	: کودکان تیزهوش -- آموزش ابتدایی
رده بندی شنگره	: LC۳۹۹۳/۲۲/الف ۵۸ ۱۳۹۳
رده بندی دیویی	: ۳۷۱/۹۵۷۲
شماره شابک ملی	: ۳۷۷۲۲۶۴

انتشارات یار مانا

دفتر مرکزی: اصفهان- خیابان مستان - روم - بلوار مهرآباد - کوی ۱۹ - شماره ۴۶

کد پستی: ۸۱۵۰۹۳۸۱۳۱ | صندوق پستی: ۶۶۴-۸۱۶۴۵

تلفن: ۰۲۶۱۶۳۶۰ (۰۳۱) | ارتباط و تحقیقات: ۰۲۶۱۰۴۰۹۱۳

آموزش به کودکان تیزهوش و سرآمد در مدارس عادی

(راهنمای عملی برای دوره‌ی ابتدایی)

کریس اسمیت

ترجمه‌ی: دکتر سالار فرامرزی - زهرا دادمحمدی

آماده‌سازی: انتشارات یار مانا

مدیر تولید: فرهاد فروزنده

صفحه‌آرا: بهاره شاهنگیان

طراح جلد: حمید میزبانی

• لیتوگرافی: طلوع • چاپ: نشان • صحافی: برتر

• چاپ اول: ۱۳۹۴ • تعداد: ۱۰۰۰ • قیمت: ۱۱۰۰۰ تومان

© حق چاپ: ۱۳۹۴، انتشارات یار مانا

فهرست مطالب

۵	 مقدمه مترجمان
۷	 مقدمه نویسندگان
۹	 فصل اول: کودکان تیزهوش در مدارس ابتدایی
۳۵	 فصل دوم: اصول تمرین خوب برای همه‌ی دانش‌آموزان
۶۱	 فصل سوم: بهترین پرسش‌ها
۸۹	 فصل چهارم: رویکرد فهرست انتخاب
۱۰۷	 فصل پنجم: مدیریت طرح‌های پژوهشی کلاسی
۱۵۹	 فصل ششم: نتیجه‌گیری
۱۶۳	 واژه‌نامه
۱۶۵	 منابع

مقدمه مترجمان

از زمانی که بشر زندگی اجتماعی را شروع کرد، انسان‌هایی که از توانایی‌های فوق‌العاده‌ای برخوردار بودند، جایگاه ویژه‌ای در بین مردم داشتند و از آن زمان تاکنون مفهوم و معنای تیزهوشی تغییر کرده است. ضمن اینکه همیشه و در طول اعصار مختلف تیزهوشان مورد توجه بوده و در بسیاری از موارد از مقبولیت خاصی برخوردار بوده‌اند. با نگاهی به تاریخ کهن ایران‌زمین نیز در می‌یابیم که تیزهوشان رهبرانی تاریخ‌ساز و تمدن‌ساز بوده‌اند.

با ظهور پیشرفت‌های علمی و فناوریانه در دوره‌ی مدرن و پسا مدرن و نیاز جوامع به نیروی انسانی پیر، خلاق و با استعداد در تمامی زمینه‌ها و توجه به سرمایه‌ی انسانی به عنوان مهم‌ترین عامل و با ارزش‌ترین سرمایه برای پیشرفت و تحول، توجه به آموزش و پرورش تیزهوشان اهمیت پیدا کرده است.

با نگاهی به مبانی علمی و روان‌شناختی آموزش تیزهوشان مطرح شده؛ یکی رویکرد تسریع در این رویکرد قضاوت است که سرعت آموزش را به یکی از شکل‌های ممکن همچون پیش افتادگی و جهش تحصیلی، بالا ببرند. دوم رویکرد غنی‌سازی: در این رویکرد هدف این است که تیزهوشان در کنار همسالان به آموزش بپردازند ولی محتوای آموزشی آنها غنی شود.

این در حالی است که نوع مدارس تیزهوشان و سازمان آموزشی آنها نیز به روش‌ها و شکل‌های متفاوتی است که عبارتند از: آموزش خاص در مدارس خاص، آموزش خاص در مدارس عادی (کلاس مجزا و یا معلم خاص برای دروس خاص)، آموزش عادی در مدارس عادی. از طرفی هر کدام از این روش‌ها طرفداران و یا مخالفینی دارند. در کشور ما نیز مدارس تیزهوشان که تحت پوشش سازمان ملی پرورش استعدادهای درخشان هستند، از دوره متوسطه (پس از دوره ابتدایی)، متولی آموزش و پرورش تیزهوشان هستند. صرف نظر از اینکه دانش‌آموزان مدارس استعدادهای درخشان به درستی انتخاب شده باشند یا

نه، قطعاً دانش‌آموزان زیادی وجود دارند که به هر دلیلی در مدارس عادی درس می‌خوانند، ضمن اینکه مدارس تیزهوشان فقط دانش‌آموزان دوره متوسطه را تحت پوشش قرار می‌دهند و این در حالی است که آموزش تیزهوشان از پیش‌دبستانی و دوره‌ی ابتدایی شروع می‌شود. بنابراین ایجاب می‌کند که برنامه‌ریزان و به‌خصوص مربیان و معلمان به آموزش تیزهوشان در مدارس عادی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

این کتاب که در شش فصل تدوین شده است قصد دارد؛ ضمن آشناسازی معلمان با مبرم‌ها و مبانی آموزش تیزهوشان، آنها را با روش‌ها و راهبردهای آموزش تیزهوشان در مدارس عادی آشنا سازد و به‌صورت کاربردی و قدم‌به‌قدم به آنها کمک کند. این در حالی است که بی‌توجهی به آموزش کودکان تیزهوش در مدارس عادی می‌تواند مشکلات زیادی برای معلمان و حتی کودکان ایجاد کند. چه‌بسا کودکان تیزهوشی که در مدارس عادی برچسب بیش‌فعالی و نقص در توجه و یا ناسازگاری در زمین‌های مختلف را دریافت کرده‌اند و یا حتی در مواردی نیز به افت تحصیلی و نیز ترک تحصیل منجر شده است.

لذا مطالعه این کتاب را به همگی معلمان و کسانی که با تیزهوشان کار می‌کنند توصیه می‌کنیم.

در پایان لازم می‌دانیم از همه‌ی کسانی که در چاپ و انتشار این کتاب به ما کمک کردند، تقدیر و تشکر نماییم به‌ویژه آقای فروزنده سرمد مسئول محترم انتشارات پارمانا و همکارانشان که با تلاشی وصف‌ناپذیر و دلسوزانه چاپ و انتشار این اثر را به سرانجام رساندند.

مقدمه‌ی نویسندگان

این کتاب بر اساس چند واقعیت اساسی نگاشته شده است:

۱ - بیشتر دانش‌آموزان تیزهوش در مدارس ابتدایی محل زندگی خود تحصیل کرده‌اند.

۲ - شما به عنوان معلم ابتدایی در کلاس خود دانش‌آموزانی خواهید داشت که دارای استعداد بالایی هستند.

۳ - یکی از شوارترین جنبه‌های تدریس در مدرسه‌ی ابتدایی فراهم کردن فعالیتهای مناسب در محدوده‌ی روزافزون توانایی‌های کلاسی است.

می‌توان با روش رقیق، نحوه‌ی فراهم آوردن چالش‌های مناسب برای دانش‌آموزان تیزهوش می‌توانست به نحوه‌ی طراحی فعالیت‌های بهتر برای همه‌ی کودکان، مطالب بسیاری را فراهم کرد. این کتاب در مورد طراحی فعالیت‌هایی است که باعث تشویق دانش‌آموزان، به‌خصوص دانش‌آموزان بااستعداد شده تا توانایی‌های آنها را به‌طور کامل ظهور برسانیم و گسترش دهیم.

پیشنهاد بسیاری از نویسندگان و معلمان این است که اعتقاد معلمان و دانش‌آموزان درباره‌ی استعداد در کلاس نفوذ کرده و بر همه چیز تأثیرگذار است. این باورها بر عاداتی که معلمان ایجاد می‌کنند، نوع فعالیت‌هایی که طراحی می‌کنند و ارائه می‌دهند و نوع بازخورد دانش‌آموزان نسبت به کار و رفتار آنها مؤثر است. در نتیجه در فصل اول به این باورها و تأثیرشان بر روابط معلم و دانش‌آموز و عملکرد دانش‌آموزان نگاهی دقیق خواهیم داشت.

مدت‌ها هدفمان این بوده که نشان دهیم در آموزش، بر تفاوت بین دانش‌آموزان تأکید شده است. این تفاوت‌ها مستلزم این ایده است که رفتارهای متفاوت تشخیص داده شده و مستند شوند. این امر باعث شده که بعضی کودکان از هدف اصلی دور شده و بعضی معلمان بر این باور باشند که برای تدریس به افراد مختلف،

تخصص خاصی لازم است. ما درحالی که تشخیص می‌دهیم تفاوت و تنوع دارای اهمیت است، نباید این پیش را از دست بدهیم که فراگیران اشتراک‌های زیادی دارند. در مدارس ابتدایی وقتی که در کلاس‌ها دانش‌آموزان توانمند به صورت مختلط آموزش داده می‌شوند، بهتر است از این اشتراک‌ها استفاده شود تا بتوان فعالیت‌هایی را که همه‌ی فراگیران کلاس را درگیر می‌کند، طراحی کرد. در فصل ۲ به شرکت زبان‌آموزان، نگاه ویژه‌ای خواهد شد.

بعد از بررسی باورها و مشترکات، بقیه‌ی کتاب را به بررسی شیوه‌های سازماندهی و اختار بندی فعالیت‌ها در مدرسه‌ی ابتدایی، اختصاص می‌دهیم. ظاهراً این شیوه‌ها نیز اشتراک و پیوند با گروه بسیار متفاوتی از فراگیران را ایجاد می‌کند. ما بر این اصرار داریم که مسائل بزرگ مربوط به کودکانی است که آمادگی آن را دارند.